

04 — De methaan-misleiding

Op woensdag 20 mei 2026 kopte het Financieele Dagblad: *Verenigde Staten waarschuwen Europa over methaanregels*. Drie dagen later, op zaterdag 23 mei, verscheen onder de namen van Bette de Koning en Eva Rooijers een tweede stuk: *Methaanregels beloven enorme klimaatwinst, maar bedreigen volgens gasbedrijven de Nederlandse gaswinning*. Drie dagen later weer, op dinsdag 26 mei, publiceerde TNO een quickscan voor het ministerie van Klimaat en Groene Groei waaruit bleek dat 78 procent van de Nederlandse methaanuitstoot uit de veeteelt komt, en slechts 2,7 procent uit de energiesector.

Drie publicaties in zes dagen. Drie nauwgezet correcte percentages. Drie verschillende auteurs. En samen vormen ze een rangorde-fout van leerboek-kwaliteit. Wat de lezer aan het einde van die week onthoudt, is dat de boer het probleem is en het gasbedrijf relatief schoon. De omgekeerde werkelijkheid is bij hem binnengekomen, en hij weet niet eens dat dat is gebeurd.

Het molecuul

Begin bij het molecuul. Methaan ontstaat, leeft tien tot twaalf jaar in de atmosfeer, en breekt af tot kooldioxide en water via reactie met de hydroxylradicaal. Dat is geen mening. Het is chemie. De levensduur is door het IPCC vastgesteld op gemiddeld 11,8 jaar met een onzekerheidsmarge van anderhalf jaar.

In die elf jaar is methaan ongeveer 22 tot 23 keer sterker als broeikasgas dan CO₂. Dit cijfer is decennialang in de Nederlandse en internationale ingenieurspraktijk gebruikt; het komt uit IPCC AR2 en AR4. Op het moment van uitstoot is de instantane forcering hoger — meer dan honderd keer — maar die piek vergaat snel. Wat overblijft, mathematisch geïntegreerd over honderd jaar, is een factor 28 tot 30. Dat is het cijfer dat sinds AR5 en AR6 in beleidsdocumenten staat.

Het IPCC zelf onderscheidt nadrukkelijk twee soorten methaan. *Fossil methane*: vrijkomend bij olie- en gaswinning, transport, kolenmijnen. Global warming potential over honderd jaar: 29,8. *Non-fossil methane*: vrijkomend uit veeteelt, rijstbouw, moerassen. Global warming potential over honderd jaar: 27,0. Het verschil van bijna drie eenheden is geen rekenfout. Het komt voort uit het feit dat fossiel methaan koolstof aan de atmosfeer toevoegt die er miljoenen jaren niet was; biogeen methaan recycleert koolstof die kort tevoren door de plant uit dezelfde atmosfeer werd gehaald. Het IPCC erkent dit verschil in zijn tabellen. De Nederlandse pers in deze drie publicaties erkent het niet.

In één figuur staat de hele zaak. Methaan piekt bij uitstoot, halveert elke acht jaar, en is na vijftwintig jaar grotendeels verdwenen. Wat overblijft is de CO₂ uit de oxidatie. Voor fossiel methaan is die CO₂ een netto toevoeging aan de koolstofcyclus. Voor biogene methaan uit een veestapel in evenwicht is het een sluiting van een korte cyclus die de plant tien jaar eerder had geopend. De plant ademde CO₂ in, het beest at het gras, het beest stootte methaan uit, het methaan oxideerde terug naar CO₂, en de volgende plant ademde dezelfde koolstof weer in. Klimaatkundig is een veestapel in evenwicht netto neutraal.

Een gaslek is niet netto neutraal. Een geboorde put haalt koolstof uit een laag die de zon van vijftig miljoen jaar geleden vasthield. Die koolstof is nieuw voor de atmosfeer. Hij blijft daar, in de vorm waarin hij is omgezet, eeuwen lang.

De drie omkeringen

Zo bekeken bevatten de drie FD-stukken samen drie afzonderlijke rangorde-fouten, die elkaar versterken.

De eerste omkering is de tijdshorizon. Wie het 20-jaars-cijfer gebruikt voor methaan — factor 81 — schildert de stof dramatischer dan de natuurkunde toestaat voor lange-termijn-beleid. Wie het 100-jaars-cijfer gebruikt — factor 28 — vat de zaak realistischer. Welke kies je? In de FD-stukken wordt deze keuze niet expliciet gemaakt. De cijfers verschijnen alsof ze natuurconstanten zijn. Ze zijn het niet. Ze zijn redactionele keuzes verkleed als natuurkunde.

De tweede omkering is biogeen versus fossiel. De TNO-quickscan presenteert 78 procent veeteelt en 2,7 procent energiesector zonder dat onderscheid te maken. Maar de blijvende klimaatbijdrage van fossiel methaan per ton is fundamenteel anders dan die van biogeen methaan per ton. Het lezerspubliek leest “78 procent” en denkt “boer is hoofdschuldige”. Het lezerspubliek leest “2,7 procent” en denkt “gas is bijzaak”. De cijfers zijn correct; de conclusie staat haaks op de natuurkunde.

De derde omkering is schaal. Het Nederlandse aandeel in de mondiale methaanuitstoot bedraagt ongeveer 0,3 procent. De grote bronnen van fossiel methaan staan in Rusland, de Verenigde Staten, Turkmenistan, Iran. Wie de Nederlandse veestapel halveert, raakt een fractie van een fractie. Wie de Amerikaanse schaliegasinfrastructuur lek-vrij maakt, raakt orden van grootte meer. Maar de FD-redactie schrijft alsof Nederland het probleem oplost in zijn eigen weide. Het ministerie van Klimaat en Groene Groei rapporteert in dezelfde toon. Beide actoren plaatsen het eerste-orde-probleem ergens anders dan waar het natuurkundig ligt.

Wat een ingenieur hier zou doen

Als ik dit als constructie-opdracht zou krijgen, deed ik twee dingen.

Eerst zou ik de tijdshorizon expliciet maken. *Voor welk doel* meet u? Voor het halen van de doelstelling 2030 weegt de 20-jaars-factor het zwaarst — dan is methaan inderdaad een hefboom. Voor het halen van de doelstelling 2100 weegt de 100-jaars-factor — dan zakt methaan weg in zijn eigen afbraak en wordt CO₂ de hoofdfactor. Zonder die keuze expliciet te maken, is elk percentage een politiek statement.

Daarna zou ik fossiel en biogeen scheiden in elke berekening. Niet als statistische voetnoot, maar als hoofdkolom in elke tabel. Wie deze scheiding niet maakt, levert geen wetenschap maar een culturele uitspraak: hij zegt dat boer en gasbedrijf hetzelfde wegen, terwijl de natuurkunde zegt van niet.

Tot slot zou ik de mondiale context als eerste-orde-factor benoemen. Wat raakt het Nederlandse stikstof- en klimaatbeleid in het wereldwijde plaatje? Een eerlijk antwoord verandert het hele debat. De Nederlandse boer is niet onschuldig. Hij is ook niet de hoofdschuldige aan klimaatverandering. Hij is een derde-orde-factor die door zijn nationale zichtbaarheid in het mediadebat tot eerste-orde-factor is gepromoveerd.

Vier eisen aan de pers

Dit kan niet zo doorgaan. Een pers die opwarming bespreekt zonder de eerste orde te onderscheiden van de derde, levert geen journalistiek af; ze levert een mistgordijn waarmee politieke beslissingen onverdedigbaar worden gemaakt. Daarom richt ik mij vandaag direct tot de hoofdredactie van het Financieele Dagblad en, bij uitbreiding, tot elke Nederlandse redactie die over klimaat publiceert.

Vanaf het eerstvolgende artikel over broeikasgassen verwacht ik dat uw redactie aan vier eisen voldoet.

Eén. Vermeld de tijdshorizon van iedere gebruikte GWP-waarde. Twintig jaar of honderd jaar. Niet “methaan is x keer sterker dan CO₂”, maar “methaan is over twintig jaar x keer sterker, over honderd jaar y keer”. Anders is het niet meetbaar wat u beweert.

Twee. Maak onderscheid tussen biogeen en fossiel methaan in elk stuk waarin u beide bespreekt. Het IPCC doet het zelf in zijn tabellen. Een journalist die het niet doet, presenteert een stelling die zijn eigen bron tegenspreekt.

Drie. Plaats de Nederlandse cijfers in mondiale context. Een nationaal percentage zonder mondiale verhouding is een belijdenis, geen waarneming.

Vier. Laat ieder broeikasgasartikel meelezen door een natuurkundige of milieuchemicus voor publicatie. Niet door een beleidsanalist. De materie is exact, de gevolgen zijn maatschappelijk, en de fout-marge is klein.

Geen van deze vier eisen is omstreden in de wetenschap. Geen van vier wordt door uw redactie vandaag toegepast. Het verschil tussen die twee zinnen is de werkelijke bedreiging voor het klimaatbeleid in dit land.
